

מדינת ישראל

משרד החינוך
אגף בטיחות ארצי

כרטיס מידע

הנחיות זהירות מפני הכשת נחשים בטיולים ופעילויות שטח

בעונת האביב ובפתחו של הקיץ מתעוררים הנחשים משנת החורף. בתקופה זו ישנה כמות גדולה של ארס בגופם. אמנם, עיקר פעילותם הינה עם רדת החשיכה, אך הנחשים אוהבים להתחמם בשמש בתחילת היום, ועלולים להפתיע אותנו מתחת לסלעים או בין שיחים. לכן, יש להתייחס בכובד ראש לאפשרות של מפגש עם נחשים בשטח, במהלך פעילויות הקיץ.

סוגי הנחשים השכיחים בישראל

בארץ, ההכשות השכיחות והמסוכנות ביותר הן של הצפע המצוי, האפעה המגוון ושרף עין גדי. בתמונות שלהלן ניתן לראות את המופע השכיח של כל אחד מהנחשים הללו, אך יש לקחת בחשבון שתוויהם יכולים להשתנות, ואין להסתמך רק על התמונות.

שרף עין גדי

נפוץ בערבה, באזור ים המלח, בבקעת הירדן, במדבר יהודה וכן בלב הנגב

אפעה מגוון

נפוץ באזורי מצוקים בנגב, בבקעת הירדן, במדבר יהודה ובגלבוע

צפע ארצישראלי (מצוי)

נפוץ מצפון הארץ ועד לצפון הנגב באזורים פתוחים ומיושבים

עשרה כללי ברזל

הימנעות מהכשות במהלך טיולים ופעילויות שטח

- א. יש להקפיד על הליכה בנעליים סגורות, בעדיפות לנעליים גבוהות.
- ב. נחשים אוהבים לשהות בין ענפי עצים ולכן יש לבדוק כל עץ שנשענים עליו, בפרט בהסתעפויות ענפים.
- ג. יש להימנע מהכנסת ידיים ואצבעות למחילות בסלעים, לנקיקי סלע, לבורות באדמה.
- ד. יש להימנע מהרמה ומהזזת סלעים/אבנים גדולות ממקומן.
- ה. יש להיזהר ממפגש עם נחש בזמן חיפוש וארגון מערומים של ארגזים, שקי שינה ותרמילים בשדה.
- ו. במקרים של שהייה ארוכה באותו המקום - יש להעדיף אזור מנוכש מעשבים.

הנחיות זהירות במהלך שינה בשטח

- א. ניעור ובדיקת שק השינה טרם כניסה אליו.
- ב. אחסון נעליים בשקית או בתרמיל למניעת כניסת בעלי חיים שיראו בהן מקום מסתור.
- ג. בדיקה של הנעליים ושל התיקים עם בוקר, או אחרי הפסקה, בטרם מחדשים את התנועה והפעילות.
- ד. סגירת תיקים ואחסנתם גבוה ככל שניתן.

מדינת ישראל

משרד החינוך
אגף בטיחות ארצי

פעולות מיידיות בעת זיהוי נחש

- א. הימנעות מתנועות פתאומיות, ושמירה על התנהגות שקטה ורגועה.
- ב. הימנעות מהפתעת הנחש, שעשוי לתקוף כאשר הוא מרגיש מאוים.
- ג. נסיגה בכיוון ההפוך מתנועתו של הנחש- יש לתת לנחש למצוא לעצמו דרך מילוט.
- ד. אין לנסות לתפוס את הנחש או לגעת בו.

סימני זיהוי להכשת נחש

- **הסמן הראשון: בהכשה של נחש ארסי הכאב חזק מאוד, עז, דוקר ושורף.** עם זאת, סימנים דומים יכולים להופיע גם בהכשה של נחש שאינו ארסי.
- סימני הכשה יופיעו בדרך כלל כשתי נקודות, אך לעתים ניתן להבחין רק בנקודה אחת.
- כאב, אודם, נפיחות או בצקת באזור ההכשה, וכן תחושות של בחילה, הקאה, שלשול, נימול, סחרחורת והזעה, תחושת דופק מואץ כתוצאה מירידת לחץ דם, קשיי נשימה כתוצאה מבצקת בדרכי הנשימה, דימום פנימי, אבדן הכרה כתוצאה מתגובה אלרגית (הלם אנפילקטי).

שימו לב אופי הפגיעה שונה מאדם לאדם: יכול להיות סוער ומהיר או הדרגתי.

הנחיות להתמודדות במצב של חשד להכשה

אל תעשה

עשה

• אין לנסות לתפוס או להרוג את הנחש!• אין למצוץ את הארס מגוף הנפגע! פעולה זו אינה מסייעת, ואף מסכנת אתכם.• אין להניח חוסם עורקים על האזור שהוכש.• אין לקרר את אזור ההכשה.• אין למרוח שום תכשיר על מקום הפגיעה.	• יש להרגיע את הנפגע ולהשכיבו במנוחה מוחלטת, כדי להקטין ככל האפשר את התפשטות הארס.• יש לקבע את האיבר שהוכש כדי למנוע תזוזה.• יש להסיר תכשיטים לפני שמתפתחת בצקת.• יש להזעיק את מד"א (101), לצורך קבלת סיוע והדרכה טלפונית. לאחר מכן יש לדווח לחדר מצב.• מומלץ לתעד את הנחש, לטובת התאמת הטיפול.

בכל מקרה של חשד להכשה:

יש לדאוג לפינוי מיידי למוקד חירום רפואי!

צאו, טיילו וחיזרו בשלום!

אגף הבטיחות